

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubi!

Kmečki stan, srečen stan!

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati vnaprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—, $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—, $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (inserate) uredništvo in upravnništvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravnništvo je v Ptuj v gledališkem poslopu. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vpslati.

Šte 7. 23.

V Ptuj v nedeljo dne 12. novembra 1905.

VI. letnik.

Nekaj opazk glede največjega slovenskega klerikalnega podjetja.

Spisal: Ptujski jež.

Krt rije in rije pod zemljo in nihče se ne zmeni za njega, ker je v nekaterem oziru zares koristen, še le ko se pojavi stotero in stotero kupčkov zemlje po senožeti, ali v ogradu, tedaj še le vsklikne kmetič: „Presneta mrcina, pa bi raje bila pustila žuželke pri miru, kakor da mi ugonobiš se svojim brskanjem toliko trave.“

Sicer se nikakor nočem z nikomur spuščati v polemiko, je li zares krt mnogo koristen ali ne, ali ga je treba preganjati ali ne, toda prišel mi je nekoč vendar na misel, ko sem bral zadnjič takozvani: Glasnik družbe sv. Mohorja!

Pisec dotičnih vrstic povdarja nekako ponosno kaj začetkoma:

„84.598 udov in sicer 1561 dosmrtnih ter 82.037 letnih šteje naša družba sv. Mohorja. Z izvanrednim veseljem poročamo to veselo novico dragim Slovencem, vedoč, da bode povsod zbudila veliko radost.“

Potem nadaljuje: „Ko primerjamo letošnje častno število Mohorjeve armade z onim prejšnjih let, vidimo, da imamo letos 8540 udov več, kakor lani, ko smo šteli samo 76.058 udov in še 4552 udov več kakor predlanskem (1902), ko smo dospeli do takrat najvišjega števila 80.046 udov. Napredek, oziroma nazadek števila udov družbe sv. Mohorja v zadnjem desetletju nam kaže ta-le pregled:

1895 leta	+	6235	1900 leta	+	493
1896 „	+	3130	1901 „	—	2486
1897 „	—	3687	1902 „	+	3936
1898 „	+	5591	1903 „	—	3988
1899 „	+	927	1904 „	+	8540

Dobro tako si mislim! A treba je, da si ogledam te knjige takozvane družbe sv. Mohorja bolj natanko!

Sledeče vrste priobčim, dobro vedoč, da si bodem nakopal od nekaterikov dovolj napadov, toda to me briga toliko, kakor lanski sneg. Nekako koliko toliko pa hočem žnjimi vendar pojasniti bralcem „Štajerca“, da ni vse — zlato, kar se sveti, tudi družba sv. Mohorja ne!

Naravnost trdim, da je ta družba slovenskemu ljudstvu celo nekako — nevarna! Kakor smo videli iz gori priobčenih števil, raste število družnikov te družbe skoraj vsako leto. Letos se je povspelo celo do 84.598. Vsak ud dobavlje po šest knjig, toraj je „romalo“, kakor povdarja pisec „glasnika“, letos 507.588 knjig med Slovence.

Ja, da bi bile te knjige vse dobre knjige, potem, potem bi se tega človek zares lahko veselil. Toda temu ni tak!

Oglejmo si najprvič, kdo nam ponuja, da, tako rekoč vsiljuje te knjige!

Ponujajo in vsiljujejo se slovenskemu ljudstvu te knjige izključno od najzagrizenejših klerikalcev, skoraj izključno od gospodov v farovžu! Nekateri iz med njih so naročeni celo na deset in še več iztisov. V odboru imenovane družbe so skoraj izključno le — duhovniki. Pisatelji teh knjig so skoraj sami duhovniki! Da, drago ljudstvo, že ta dejstva vsaj meni,

kot navdušenemu naprednjaku, odkrito povedano prav po — farškem smrdijo!

In nisem se varal!

Imel sem priložnost ogledati si malone vse knjige izdane v zadnjem desetletju po tej družbi.

Knjige so pisane, kar se samo ob sebe razume, vse, brez izjeme v klerikalnem duhu!

Ako že nazivljen z besedo „velika zasluga“ ogromno delo, katero je priobčila ta družba, namreč, prevod sv. pisma („Zgodbe sv. pisma“) v slovenski jezik, vsili se mi nehote misel, zakaj se interpretirajo v tej knjigi nekatera mesta sv. pisma v duhu, ki se mora imenovati naravnost — klerikalen?

Toda z ocenjevanjem teh knjig se nočem baviti, ker mi je le za velik namen, s katerim se pošiljajo te knjige med slovensko ljudstvo.

Klerikalci še niso imeli nigdar in nigdar dobrih namenov napram ljudstvu, gotovo si mislim, ga nimajo tudi pri izdaji teh duševnih proizvodov velikokrat nezrelih, klerikalnih svojih pisateljev. In glej, skoraj iz vsake še najmanjše pripovedke, priobčene v knjigah imenovane družbe, cedi se z nekakim dopadenjem nad lastnim svojim „nedolžnim“ klerikalnim bivstvom — klerikalen duh!

Seveda, saj drugače ni mogoče!

In ravno to je, kar mi ne ugaja in ravno radi tega zdi se mi ta družba, ki bi bila mogoče za ljudstvo drugače velike koristi, koliko toliko — nevarna!

Gospodje, pomagajte ljudstvu na gospodarstvenem stališču, potem še le mu nudite čtiva, ki povspešuje zgolj Vaše namene!

Seveda se najde med imenovanimi knjigami tudi ta ali drugi gospodarstveni poduk, toda, to je pisano navadno tako zvišeno, da ljudstvo dotičnih proizvodov ne razume, ali pa jih noče čitati.

Toraj glavni namen te družbe je širiti med slovenskim ljudstvom klerikalno idejo in ta namen je vreden gotovo toliko, da kot odkritosrčen prijatelj ljudstva opozarjam na ta namen, opozarjam na to družbo, katera se, kakor gori dokazano, širi tako naglo med ljudstvom.

Porekel mi bi kdo, da je to tako naglo razširjevanje te družbe med ljudstvom znak za to, da je tudi — dobra!

Oho! Verjel bi to marsikedo, ki ne vè, kako se vsiljujejo te knjige v sakem farovžu ubogemu kmetu. In kmet si misli: šest velikih knjig samo za en goldinar. — no, pa naj bo!

Kmet, ravno tako tudi lahko rečeš — in to bo stokrat pametnejše — „Štajerc“ izhaja 26 krat na leto in velja tudi samo en goldinar, pa si raji naročim „Štajerca.“

Iz „Štajerca“ bodeš izvedel marsikatero novico, podučil se tudi koliko toliko v gospodarstvenem oziru in kar je največjega pomena, čital bodeš tam razkrinkanje marsikatero lumparije tvojih farških in dohtarskih pijavk, kar ti knjige družbe sv. Mohorja ne bodejo nikdar nudile, ker tega iz znanih vzrokov priobčiti ne morejo in ne — smejo!

Dopisi.

Videm na Spodnjem Štajerskem. Še enkrat se hočemo glede dopisa, priobčenega z dne 28. sept. t. l. v kranjski klerikalni cunji „Slovenec“ zgledati. Dotični dopisnik imenovane krajske cunje zahteva naj bi se to, kar se je iz tukajšnjih različnih blagaj, pokradlo, dalo nazaj, „potem bode manj bede.“ Prav tako „Slovenec.“! Toda vedi dopisnik, da si sam sebe udaril po nosu, oziroma tvojo klerikalno stranko. Mi te vprašamo dopisunček, je li je morda tudi tebe znano, kdo vse je dolžan povrniti? Nam je! Elen in med najhujših, najzagrizenejših klerikalcev na Vidmu moral bi videmski občinski blagajni povrniti 64 kron 56 vinarjev. Kaj ne gospod — Ban? Na povrnitev tega denarja je obsodil dotičnega poštenjaka štajerski deželni odbor sam in to gotovo nigdar ne brez vzroka. Ta klerikalni poštenjak pa se brani na vse kriplje, da bi ta znesek plačal, a pomagalo mu ne bode ničesar. Iskal je ta gospod sicer že pri sodniji pomoči, a propal je. Naj še jo poskusi v drugi in videl bode, da mu bode zopet spodletelo. Mi se nič ne bojimo, ker smo prepričani, da pred sodnikom ne pomaga tudi ne najzagrizenejše klerikalstvo. — Plačati bodeš moral klerikalni poštenjak, čeprav se groziš, da se bodejo takrat, ko bodeš moral šteti denar — „brusili noži.“ Da, da nož in klerikalec! Sicer pa je to itak zares lep izraz in se sliši posebno lepo iz ust možakarja, ki se hoče za nekaj višjega nositi. Nemec ima neki krasen prigovor, kateri se nam vsiljuje nehote v misel. Glasi se pa: „Die kleinen Diebe hängt man, die grossen lässt man laufen!“ — Dopisunčeka „Slovenca“ opominjamo, da pride, ako ima od kakega naprednjaka česar za kaki zavod tirjati, takoj po denar. Gotovo se mu ne bode nobeden protivil, tako, kakor gori omenjeni klerikalni poštenjakovič. — Dragi „Štajerc“, povedati pa ti tudi hočemo, kaj je bilo vzrok, da so sedaj naši klerikalčki tako razkačeni. Nedavno je naprosil posestnik in kaplan J. Š. tukajšnjega naprednjaškega gospodarja V. Ž. naj bi ta pri dražbi trave na kaplanovih travnikih posredoval. To je neizrečno spekle klerikalce, najbolj seveda poštenjaka in prvaka klerikalne stranke B., zakaj temu je odišlo radi tega nekaj kronc. Kar na enkrat je nastal med klerikalci krik in vik in „Gospodar“ pozabil se je tako daleč, da je razven po naprednjaku g. Ž. udrihal tudi po kaplanu Š. Gospod kaplan Š. je zamašil na to „Gospodarjevemu“ dopisniku v nekem odgovoru za vselej usta. Še Vam g. Ašič je pri tem malo zabrenkalo! Kaj, ali ne? Sicer tebe gospod B. obžalujemo, da nisi dobil gori omenjene licitacije, da ti je toraj odletelo par kronic, posebno radi tega, ker vemo, da bi si jih bil pošteno prislužil, saj si nam dovolj pokazal, kako spreten in „flehten“ si na primer pri licitaciji — krav! In kronce so ti tudi potrebne, saj veš ti ravno tako, kakor mi, da imaš mnogo, pa že zares jako mnogo neizogibnega — plačevanja! — Tudi naše občinske volitve se bližajo in naš županov stolček se